

Een herfstavond over tropische warmte-eilanden en vergroening in de stad

Op woensdag 26 september organiseerde RAP Leiden het derde ‘water’ Stadscafé van 2018: ‘Tropisch Leiden’. In onderstaand verslag lees je alles over de inzichten en interessante discussies van de avond.

“Wie had er afgelopen zomer slaapproblemen door de warmte?” Met deze vraag aan de zaal opende Pieter van der Straaten, programmamaker innovatie en adviseur strategische vraagstukken bij de Gemeente Leiden, de avond. Gezien de hete zomer die achter ons ligt, ging het derde Stadscafé ‘water’ minder over regen en meer over hitte in de stad en hoe daarmee om te gaan. Frank van der Hoeven, onderzoeksdirecteur van de faculteit Bouwkunde aan de TU Delft en Floor van den Bergh, adviseur klimaatadaptatie en stedelijk ontwerper bij Buro Bergh namen de zaal mee in de problematiek en oplossingen voor warmte eilanden in de stad. Een muzikaal intermezzo van violiste Anne-Marie Volten en Carla Bos op de harp en de bevlogen Antoinette Voogd van Tuinman& Tuinman met veel ruimte voor inbreng vanuit de zaal, kan worden teruggekeken op een geslaagde avond.

Warmte eilanden

“Wat is de echte temperatuur waaraan u wordt blootgesteld?” Aan de hand van een kaart van Leiden met metingen van particuliere weerstations, liet Frank van der Hoeven zien hoe de temperatuur binnen één stad kan variëren. Het warmst was het op 27 juli 2018 in de Breestraat, waar 41 graden werd gemeten. Een groot verschil met andere plekken in de stad, waar het tot wel vijf graden minder warm was. Aan de hand van dit voorbeeld en andere nationale en internationale beelden, lichtte Van der Hoeven het begrip warmte-eilanden toe: stenen materialen en asfalt die overdag warmte opnemen en die met name ’s nachts afgeven, en een gebrek aan open groene ruimte, zorgen dat (delen van) steden flink opwarmen.

Urgentie en oplossingen

Terugkerende hittegolven, de almaar uitdijende Randstad en een groeiende bevolking die steeds ouder wordt, maken dit probleem volgens Van der Hoeven urgent. Oplossingen ziet hij in aangepaste bouwregelgeving, het vervangen van bitumen daken door witte reflecterende elementen en veel meer groen. Ook in burgerparticipatie gefaciliteerd door de gemeente, ziet Van der Hoeven mogelijkheden.

Tegel eruit, plantje erin

“Valt het woord ‘klimaat’ weleens rond de bakfiets?” Pieter van der Straaten bevroeg Antoinette Voogd na deze presentatie over het initiatief Tuinman&Tuinman. Hierdoor kunnen bewoners van Leiden sinds 2017 stenen ruilen voor planten. Met haar bakfiets trekt

Tuinman&Tuinman onder andere door de Zeeheldenbuurt om mensen te motiveren tegels in te leveren. “Het liep bijna uit de hand, we werden bestormd, onze kar met plantjes was zo leeg,” vertelde Voogd lachend. Samen met ‘een echte tuinman’, bewoners en de gemeente Leiden vergroende ze afgelopen jaar 27.143 tuintegels en 30.000 klinkers. Ze ging daarbij zeker in gesprek met mensen, niet zozeer over het klimaat, maar wel over de hitte en hoe je de stad kunt verkoelen.

Klimaatbestendige tuinen

In gesprek gaan en je communicatie afstemmen op je publiek is precies ook de aanpak van Floor van den Bergh: Onder het mom van “Ken de mensen, want ze zijn niet allemaal zoals jij” gaat zij bij haar benadering uit van zes leefstijlen, variërend van zeer klimaatbewust en daarnaar handelend tot klimaat sceptisch. Om de laatste groep te bereiken, past zij haar boodschap aan van ‘groen’ naar ‘wij maken uw buurt veiliger en gezelliger’. Van den Bergh sloot haar presentatie af met zes voorbeelden van klimaatbestendige tuinen.

Doelgroepgericht vergroten van bewustzijn

Daarna ontstond een uitwisseling met de zaal over de werkzame bestanddelen in elk van zes tuinen, de kosten en in hoeverre je de vergroening van tuinen kunt en moet willen afdwingen. Van den Bergh lichtte toe dat elk van de zes voorbeeldtuinen afgekoppeld is van het riool, groen bevat maar niet te dicht op elkaar, flexibele zonwering heeft, groene gevels of schuurdaken en witte of lichtgrijze tegels met daaronder holtes om water in op te slaan. Zij gaf aan dat deze manier van tuinaanleg niet duurder hoeft te zijn en dat ze droomt van een IKEA-opzet van tuincentra waarbij je door verschillende klimaatbestendige show-tuinen wordt geleid. De discussie over afdwingen van vergroening of niet, ging van belastingverhoging voor mensen die hemelwater via het riool afvoeren, tot tegel-tax en regenton-subsidie. Van den Bergh leek voorlopig het meest te voelen voor het doelgroepgericht vergroten van bewustzijn en wees de zaal tot slot op het waterlabel, waarmee je voor jezelf inzichtelijk kunt maken hoe jij het doet met je tuin: [link toevoegen].

Auteur: Lisa Koolhoven, Verhalenpodium